

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om forsikringsvirksomhed.

(Lovforslag nr. L 121. Fremsat 19/2 82. Første behandling 12/3 82. Betænkning 18/5 82. Anden behandling 27/5 82. Tillægsbetænkning 28/5 82).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges, idet 89 stemte for, 58 imod; 11 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af:

Forslag til lov om byfornyelse og boligforbedring.

(Lovforslag nr. L 41. Fremsat 20/1 82. Første behandling 26/1 82. Betænkning 13/5 82. Anden behandling 18/5 82. Tillægsbetænkning 27/5 82).

Der var stillet 69 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der stillet 15 ændringsforslag af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS) (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af *Anne Grete Holmsgård (VS)* og *Tinning (VS)*:

Til § 9

1) Før stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Med henblik på udarbejdelse af forslag til beslutning efter § 7, stk. 1, nedsættes et samarbejdsudvalg bestående af repræsentanter for kommunen og beboerne, der i fællesskab opstiller retningslinjer for byfornyelsesplanen. Såfremt der ikke opnås enighed om disse retningslinjer, skal beboerne have adgang til at udarbejde en alternativ byfornyelsesplan. Beboernes alternative forslag fremsættes sammen med kommunalbestyrelsens forslag til afgørelse blandt de berørte beboere efter regler, der fastsættes af boligministeren.«

Stk. 1-8 bliver herefter stk. 2-9.

2) Stk. 3, der bliver stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Når det i stk. 1 omtalte samarbejdsudvalg har udarbejdet et eller flere forslag, skal forslaget/forslagene offentliggøres.«

3) Stk. 6, der bliver stk. 7, affattes således:

»Stk. 7. Efter udløbet af den i stk. 5, eventuelt stk. 6, fastsatte frist træffes der beslutning blandt de berørte beboere om, hvilket forslag der skal iværksættes. De nærmere regler for afgørelsen fastsættes af boligministeren.«

Til § 38

4) I stk. 1 affattes 5. pkt. således:

»Boligen har en passende størrelse, når den har et værelse mere end antallet af husstandsmedlemmer. Genhusning kan kun undtagelsesvis finde sted i ejendomme, der ifølge tidsfølgeplanen skal fornys inden for 5 år.«

Til § 42

5) Stk. 3 udgår.

Stk. 4-11 bliver herefter stk. 3-10.

6) I *stk. 4*, der bliver *stk. 3*, udgår ordene »ved første udlejning«, og i stedet indsættes: »i en periode på 10 år«.

7) I *stk. 7*, der bliver *stk. 6*, udgår ordene », samt lejligheder, hvor ejeren i øvrigt har rimelig grund til at modsætte sig, at disse stilles til rådighed som erstatningsbolig efter § 38«.

8) *Stk. 9*, der bliver *stk. 8*, udgår.

Stk. 10 og *11* bliver herefter *stk. 8* og *9*.

Til § 57

9) *Stk. 1* affattes således:

»Byfornyelsesudgifter i form af erstatning til ejere og lejere, udgifter ved gennemførelse af nedrivning, ekspropriation, rentesikring, trafiksanering, friarealforbedringer og andre foranstaltninger, herunder genhusning, samt udgifter til boligforbedringer, som vil medføre, at lejen efter forbedringerne vil overstige det lejedes brugsværdi, afholdes af staten.«

Til § 59

10) *Stk. 4* affattes således:

»*Stk. 4*. Ved afhændelse af andels- og ejerlejligheder til andre end medejer eller ægtefælle ophører udbetaling af rentebidrag. Det ydede afdragsbidrag forfalder til betaling til kommune og stat eller indefryses som en offentlig prioritet.«

Til § 60

11) Før *stk. 1* indsættes som nyt stykke:

»Det er en forudsætning for ydelse af rente- og afdragsbidrag til udlejningsejendomme, at det private ejerforhold til den pågældende ejendom ophæves ved ekspropriation, jfr. § 51, og at ejendommen overtages af en almennyttig andelsboligforening.«

Stk. 1-5 bliver herefter *stk. 2-6*.

12) Efter *stk. 2*, der bliver *stk. 3*, indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 4*. Deklarationen skal endvidere indeholde bestemmelser om, at lejen ikke nedsættes, når lånet, hvortil der er ydet rente- og afdragsbidrag, er udamortiseret, men at et beløb svarende til ydelserne på lånet fremover indbetales til en byfornyelsesfond, hvis

midler kommunalbestyrelsen kan anvende til støtte til bolig- og byfornyelsesformål.«

13) Efter *stk. 4*, der bliver *stk. 6*, indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 7*. Overstiger lejen inklusive hensættelser til vedligeholdelse efter forbedringer 200 kr. pr. m², ydes der afdragsbidrag, så lejen nedsættes til et niveau svarende til 200 kr. pr. m².«

Stk. 5 bliver herefter *stk. 8*.

Til § 62

14) *Stk. 3* udgår.

Til § 66

15) *Stk. 1* affattes således:

»De udgifter, kommunen har afholdt til byfornyelse efter § 57, til støtte til beboergrupper, tab på garantier for lån efter § 58 samt rentebidrag, refunderes af staten med 100 pct.«

Bemærkninger

Til nr. 1-3

Ændringsforslagene sigter på at give beboerne reel indflydelse på udformning og vedtagelse af byfornyelsesplaner og ikke kun adgang til indsigelse. De fastsatte indsigelsesfrister er bibeholdt for at sikre beboere, der i første omgang er gået ind på kommunalbestyrelsens forslag, adgang til indsigelser.

Til nr. 4

Ændringsforslaget tager sigte på, at husstande ikke genhuses under utilstrækkelige boligforhold, og at familier, der genhuses, ikke flyttes rundt fra kvarter til kvarter, der står foran byfornyelse.

Til nr. 5

Det findes ikke rimeligt, at inddragelsen af ledigblevne privatejede boliger til genhusningsformål skal forudsætte, at en endnu større andel af kommunens boliger stilles til rådighed for dette formål.

Til nr. 6

Ændringsforslaget sikrer mod, at der reelt bliver tale om en meget tidsbegrænset gen-

husningskapacitet. Bestemmelsen svarer til, hvad der er gældende i den svenske lovgivning.

Til nr. 7 og 8

De bestemmelser, der ønskes fjernet, er så upræcise, at de uundgåeligt fører til manipulation. Det findes desuden ikke rimeligt gennem disse dispensationer at indskrænke genhusningskapaciteten.

Til nr. 9

For at sikre en ligelig vægtning af såkaldte kvarterforbedringer og boligforbedringer afholdes samtlige udgifter af staten ud fra den trangfølge, der er fastlagt i den fysiske planlægning. Dette er endvidere forudsætningen for, at byfornyelse og boligforbedring sker efter en reel trangfølge og ikke i væsentlig grad bestemmes af de enkelte kommuners økonomi.

Til nr. 11

Den eneste sikkerhed imod kapitalisering er offentlig overtagelse af ejendommene, før det offentlige træder til med omfattende støtbeløb.

Det forekommer ganske absurd, at skatteyderne skal gå ind i projekterne med beløb, som i de fleste tilfælde langt overstiger, hvad den private ejer har stående i ejendommen, uden at det overhovedet berører ejerforholdet.

Desuden er, som boligministeren udtalte på LLOs kongres i efteråret 1978, tiden løbet fra, at man kan eje andres bolig. Byfornyelsesprojekter med betydelig offentlig subsidiering er en højst passende anledning til at gennemføre den nødvendige afprivatisering af udlejningsboligsektoren.

Tilsvarende krav er da også stillet bl.a. af Kommunernes Landsforening på dens konference i foråret 1977, af Foreningen af Byplanlæggere og Danske Arkitekters Landsforbund i deres henvendelse til boligudvalget og af Hvidbogsudvalget i høringssvar til ministerens lovudkast.

Til nr. 12

Ændringsforslaget er identisk med det oprindelige forslag i lovudkastet til byfornyleslov fra 1980.

Til nr. 13

Ændringsforslaget sigter på at gøre det muligt for de nuværende beboere at forblive i de byfornylede områder. Det tager desuden højde for, at de boliger, der inden fornyelsen har de største mangler, ikke bliver uforholdsmæssigt dyre at bo i i forhold til boliger med mindre mangler.

Til nr. 15

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslaget til § 57. Desuden præciserer det, at der skal ydes økonomisk støtte til beboergrupper, der ønsker at udarbejde en alternativ byfornylesplan.

Ændringsforslagene sættes først til forhandling.

Forhandling

Svend Andersen (S):

Jeg skal ikke komme ind på alle de stillede ændringsforslag.

Som det fremgår af betænkningen, kan vi stemme for de forslag, der er stillet af boligministeren. Det er vores opfattelse, at med disse ændringsforslag sker en udvidelse af oplysningspligten over for områdets beboere. Samtidig sker der det, at kommunalbestyrelsesmedlemmer, der har en afvigende mening om et forslag til byfornyelse, kan få deres mening offentliggjort.

Den særlige indstykningsbestemmelse i lovforslagets § 63, hvorefter ikke solgte ejerlejligheder skulle indstykkes efter byfornyelsen, bortfalder ved ændringsforslag nr. 60. Vi havde meget gerne set, at denne bestemmelse var opretholdt, men arbejdet i udvalget og ønsket om at få en så bredt dækkende lov som muligt gør, at vi kan tilslutte os forslaget. Vi kan gøre det, fordi vi mener, at den tilbagebetalingspligt, der er ved salg, hvor afdragsbidraget skal tilbagebetales i indekseret værdi, sikrer, at der ikke sker nogen form for kapitalisering af den offentlige støtte.

Når vi ikke som SF mener, at de betalte bidrag skal forrentes, er det, fordi vi har den vurdering, at de tilskud, der gives fra det of-

[Svend Andersen]

fentlige, ikke øger ejerens likviditet, men alene har til formål at nedbringe lejen for beboerne i ejendommen. Derfor kan vi ikke stemme for SFs ændringsforslag her.

Endelig skal jeg sige, at vi ud over boligministerens ændringsforslag kan stemme for SFs ændringsforslag nr. 1, der præciserer, at ejere og lejere skal inddrages i planlægningen og gennemførelsen af byfornyelse.

Agnete Laustsen (KF):

En sammenligning mellem det lovforslag, boligministeren fremsatte den 20. januar i år – og det var jo af tekniske årsager identisk med det forslag, som blev fremsat i 1980, men som grundet på de ekspropriationsmæssige bestemmelser, det indeholdt, blev udsat til efter nyvalg – og det forslag, vi står med nu med dertil knyttede ændringsforslag, viser tydeligt, at udsættelsen, tænkepausen, har været gavnlige.

Der er faktisk tale om et helt nyt forslag, og det konservativ folkeparti kan derfor, selv om vi på ingen måde finder forslaget ideelt, stemme for det med de ændringsforslag, som henholdsvis ministeren og vi sammen med venstre har stillet.

Da vi i sin tid behandlede lovforslaget, pegede vi fra konservativ side på en række meget iøjnefaldende mangler ved det. I den mellemliggende tid har ekspertgrupper afgivet betænkning om disse forhold, og vi finder det positivt, at vore væsentligste indvendinger på en lang række punkter er blevet imødekommet.

Det gælder naturligvis i første række de ekspropriative krav om tilbagestykning af allerede udstykkede ejerlejligheder, som nu er blevet fjernet ved ministerens ændringsforslag, men det gælder også andre områder, som for os var meget væsentlige.

Jeg vil gerne nu, idet jeg i øvrigt henviser til vort udførlige betækningsbidrag, fremhæve den udvidede beskyttelse, herunder genhusningsmuligheder og erhvervslejesikring, som nu sikres mindre erhvervsvirksomheder i byfornyelsesområder, og jeg vil ligeledes fremhæve den øgede mulighed for støtte og erstatning, som efter ændringsforslagene også tilkommer ejere af ejerlejligheder.

Vi har også lagt stor vægt på, at omfanget af bygningsnedrivninger er blevet indskrænket til fordel for bevarende moderniseringer og muligheden for at gennemføre disse trin-

vis. En sådan fremgangsmåde er efter vores opfattelse såvel af menneskelige som af beskæftigelsesmæssige grunde langt at foretrække og skulle også skabe bedre mulighed for at bevare værdifulde kulturmiljøer.

De meget hårdhændede saneringer, især i København, har også gjort ændringsforslag om øget beboerindflydelse påkrævet, og vi støtter derfor kravene om udvidelse af såvel offentlighedsfasen som adgang til indsigelse osv. samt kravet om øget orientering om genhusningsmuligheder.

Derimod kan vi ikke gå ind for de af VS og SF stillede forslag, hvorefter der også tillægges beboerne ret til gennem samarbejdsudvalg ligefrem at udforme byfornyelsen, ligesom vi også må afvise de af VS stillede forslag om ekspropriationsret for det offentlige.

Når dette er sagt, vil jeg beklage, at boligministeren har udvidet indeksfinansieringen, der oprindeligt kun var foreslået obligatorisk for det almennyttige byggeri, til nu i realiteten også at være obligatorisk for resten af boligsektoren.

Vi stemte i marts måned mod hele denne finansieringsform, og vi betvivlede dengang, at den overhovedet ville få den meget positive effekt, som boligministeren bl.a. påberåbte sig. Meget tyder jo også på, at der ikke har været større interesse for den – kurserne har i den senere tid ligget langt under pari – og det er måske en af grundene til, at byfornyelsen nu skal påtvinges denne form for lån.

Vi har derfor sammen med venstre stillet ændringsforslag, der sikrer, at der også kan ydes statslige rentebidrag til dem, der vælger traditionel finansiering, således at der skabes reel valgfrihed mellem finansieringsformerne.

Vi vil stemme imod langt de fleste af de af SF stillede ændringsforslag, der bl.a. forringer stillingen for ejere af usolgte ejerlejligheder, samt forslaget om økonomisk støtte til bl.a. karréforeninger med henblik på, at disse kan rekvirere teknisk bistand.

Jeg skal i øvrigt ikke knytte kommentarer til de mange, ofte tekniske ændringsforslag, men generelt kun sige, at vi med undtagelse af finansieringsforslagene kan tilslutte os alle de af boligministeren stillede ændringsforslag.

Fogh Rasmussen (V):

[Fogh Rasmussen]

Jeg skal i denne omgang hovedsagelig begrunde, hvorfor venstre sammen med det konservative folkeparti og tiltrådt af centrum-demokraterne har stillet en række ændringsforslag, nemlig nr. 34, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 62 og 65. Disse ændringsforslag har vi stillet, fordi vi vil sikre, at den valgfrihed, der bliver ved byfornyelsesarbejder med hensyn til finansieringen, en valgfrihed mellem indeksslån og traditionelle lån, ikke bare bliver en formel valgfrihed, sådan som det er stillet op i lovforslaget, men også bliver en reel valgfrihed, således at forstå, at den statslige støtte, der ydes til indeksslån i form af rentebidrag, også bør kunne ydes som rentebidrag ved en traditionel finansiering.

Vi har selvfølgelig måttet tage til efterretning, at et flertal her i folketinget ved en tidligere lejlighed har besluttet, at der skal kunne ydes indeksslån til finansiering af byfornyelsesarbejder. Vi stemte imod denne indførelse af indeksfinansiering, men har her anlagt den betragtning, at slagsmålet om indeksfinansieringen skal tages i en anden sammenhæng og ikke her, og har altså taget til efterretning, at et flertal imod vores ønske har indført indeksfinansiering på dette område. Blot ønsker vi så, at der, når der nu skal være adgang til indeksfinansiering, også skal være en reel valgfrihed til at undgå indeksfinansieringen og tage et traditionelt lån, og denne valgfrihed mener vi kun er reel, hvis der ydes i hvert fald principielt samme form for støtte til begge finansieringsformer. Det er baggrunden for de ændringsforslag, vi har stillet.

Ændringsforslagene får i øvrigt også til konsekvens – og det er mere en konsekvens af dette hovedsigte med ændringsforslagene – at den af boligministeren foreslåede ordning, hvorefter der ydes afdragsbidrag i stedet for erstatninger ved moderniseringer, der overstiger ejendommenes værdi, afskaffes og erstattes af en egentlig erstatnings- eller grundkapitalordning. Det indeholder efter vor opfattelse en lang række administrative fordele, som altså yderligere er en kvalitet ved det hovedsigte, der er indeholdt i ændringsforslagene.

Endelig er det også en konsekvens af ændringsforslagene, at der bliver en lidt smidigere form for huslegeberegning, end tilfældet er efter lovforslaget, som det ser ud efter an-

den behandling og med de ændringsforslag, som ministeren har stillet.

Derudover skal jeg blot sige, at vi kan støtte samtlige ministerens ændringsforslag undtagen ændringsforslag nr. 64. Dette ændringsforslag nr. 64 kan måske synes at høre hjemme i småtingsafdelingen, men det indeholder efter vor opfattelse dog også noget principielt, nemlig en adgang for staten til at yde refusion på 50 pct. af kommunale udgifter i forbindelse med støtte til beboergruppers arbejde og virksomhed i henhold til byfornyelsesloven.

Vi har ikke noget imod, at kommunerne kan yde en sådan støtte til beboergruppers arbejde i forbindelse med de offentlighedsregler, der er sat ind i byfornyelsesloven – det kan måske være med til at gøre denne offentlighedsfase i byfornyelsesloven mere reel set fra et beboersynspunkt – men vi har noget imod, at staten skal yde refusion af disse kommunale udgifter. Vi mener, det er en beslutning, der skal træffes i det lokale, det nære, samfund, og at staten ikke skal involveres.

Vi vil stemme imod samtlige andre ændringsforslag, stillet af VS uden for betænkningen og af SF, med én undtagelse, nemlig det af SF stillede ændringsforslag nr. 1, som går ud på at præcisere i lovteksten, at det er en forpligtelse for kommunerne at inddrage ejere og lejere i planlægningen og gennemførelsen af byfornyelse og boligmodernisering.

Vi synes måske nok, at det på baggrund af de mange ændringsforslag, der er stillet, også fra ministerens side, og sådan som lovforslaget ser ud efter anden behandling, kan være lidt overflødigt yderligere at fastslå med syv-tommersøm det, som fastslås i dette ændringsforslag fra SF, nemlig at ejere og lejere skal inddrages i planlægningsprocessen. Det virker måske nok som at gå med både seler og livrem. På den anden side står der ikke noget i forslaget, som vi er imod. Tværtimod har det hele tiden været vores sigte med den grundige udvalgsbehandling at sikre, at ejere og lejere blev inddraget i byfornyelsesplanlægningen, og på den baggrund vil vi altså kunne støtte ændringsforslaget fra SF.

Kalnæs (SF):

Vi synes, at der med de ændringsforslag, som er stillet af boligministeren både her ved

[Kalmøs]

tredje behandling og ved andenbehandlingen, kommer et forslag til byfornyelseslov, som er væsentligt bedre end den saneringslov, som vi har nu, og også væsentligt bedre end den byfornyelseslov, som blev vedtaget for to år siden. Vi mener, der er en bunke forbedringer i de ændringsforslag, men også, at der er én meget alvorlig forringelse, og det skal jeg komme tilbage til.

Et af de punkter, hvor der er sket væsentlige forbedringer, er med hensyn til spørgsmålet om beboerindflydelse. Vi mener ikke, at det, der er gennemført med boligministerens ændringsforslag, er tilstrækkeligt, og derfor stiller vi også selv tre ændringsforslag, som skal give beboerne endnu større indflydelse på den byfornyelse, som skal ske.

Det første er ændringsforslag nr. 1, som siger, at kommunerne skal inddrage lejere og ejere i planlægning og gennemførelse af byfornyelsen, og det glæder mig, at der er flere partier, som har givet udtryk for, at de vil støtte dette ændringsforslag.

Det andet ændringsforslag er ændringsforslag nr. 9, som siger, at beboerforeninger skal have ret til – ikke bare have mulighed for – økonomisk støtte, selvfølgelig ikke ubegrænset, men efter nærmere regler fastsat af boligministeren. Vi mener, det er nødvendigt for, at beboerne virkelig kan få indflydelse på byfornyelsen.

Vi er glade for den ændring, som er foreslået i boligministerens ændringsforslag om, at staten yder 50 pct. refusion, i det omfang kommunerne vil stille midler til rådighed for beboerforeninger, men vi synes altså ikke, det er tilstrækkeligt.

Den tredje ting, som er med i ændringsforslag nr. 9, er, at lejere og ejere fortsat skal orienteres om de planer og deres gennemførelse, som der arbejdes med.

Et andet væsentligt punkt, hvor der er sket forbedringer med de ændringsforslag, der dels er vedtaget, dels formentlig bliver vedtaget nu, er spørgsmålet om, at man kan danne almennyttige andelsboligforeninger i udlejningsejendomme, som er overtaget af kommunen. Vi mener, det er en virkelig stor gevinst, at man har fået det med. Vi mener fortsat, at der ikke bør være mulighed for at danne private andelsboligforeninger, og det hænger sammen med, at vi ved, at der er mangel på udlejningsejendomme i øjeblikket, og at man derfor ikke bør formindske antal-

let af udlejningsejendomme. Vi har derfor stillet ændringsforslag nr. 16 og med det en del følgeændringsforslag, som siger, at muligheden for at danne private andelsboligforeninger skal fjernes.

Vi mener i øvrigt, at kommunerne skal have større mulighed for at overtage ejendomme, der skal byfornys, hvis forbedringsudgifterne er meget store, og det har vi foreslået i ændringsforslag nr. 14.

Der er nogle betækningsbidrag, som jeg også gerne vil sige noget om. Vi havde fra SFs side lagt stor vægt på, at man sørgede for, at vedligeholdelsen blev fortsat, også selv om der var planer om byfornyelse og boligforbedring, idet der går en hel del tid, fra man begynder at diskutere disse planer, til man får vedtaget og gennemført dem. Der foreligger et betækningsbidrag fra boligministeren, som siger, at man vil se på det problem, idet man erkender, der er et problem. Det er vi glade for. Vi havde selvfølgelig hellere set, at man havde indføjet en paragraf i loven om det, men dette er dog et stykke ad vejen, og vi sætter vores lid til, at man i boligministeriet finder en løsning på problemet.

Der er også et problem i forbindelse med den individuelle boligstøtte, som bliver nedsat, når man anvender indekslån, på grund af den lavere begyndelseshusleje. Det har boligministeren også lovet at tage op til efteråret, og det er vi tilfredse med.

Til gengæld er vi meget utilfredse med ændringsforslag nr. 60, som er stillet af boligministeren, og som går ud på, at indstykningsreglen fjernes. Det var faktisk den indstykningsregel, der gav stødet til, at der blev samlet underskrifter i 1980, og vi synes, det er helt urimeligt, at man nu, når man kommer med byfornyelsesforslaget anden gang, fjerner denne regel. Vi synes virkelig, det er en katastrofal ændring af byfornyelseslovsforslaget. Det hænger sammen med, at der er sket udstykning af ejerlejligheder i stort omfang, og at der er mange tusinde ejerlejligheder, som er udstykket, men endnu ikke solgt første gang. Det er disse ejerlejligheder, der drejer sig om, for en hel del af dem ligger i ejendomme, hvor der kan være tale om at foretage byfornyelse. Vi mener, det er meget vigtigt, at de bevares som udlejningsejendomme, og derfor har vi virkelig satset på, at man skulle bevare indstykningsreglen.

[Kalmæs]

Det er foreslået, at der gives rentebidrag og afdragsbidrag til disse udlejningsboliger, og at afdragsbidragene skal tilbagebetales indeksreguleret ved salg af ejerlejligheden. Vi har stillet underændringsforslag nr. 61 til ændringsforslag nr. 60, som går ud på, at man dog i det mindste skal forrente de rentefrie og afdragsfrie statslån, som det faktisk er foreslået at ejere af udstykkede ejerlejligheder skal have igennem en periode. Vi synes, det er helt urimeligt, at folk, som har udstykket ejerlejlighederne og har mulighed for at indkassere meget store gevinster på første salg, tilmed får et rentefrit og afdragsfrit statslån, indtil de får mulighed for at sælge ejerlejligheden. Vi mener, at det i det mindste bør forrentes som andre indeksslån, dvs. med noget så lidt som 2½ pct.

Vi vil stemme imod ændringsforslag nr. 60 under alle omstændigheder. Vi synes altså, det er en væsentlig forringelse af lovgivningen, og vi beklager meget, at boligministeren har stillet dette ændringsforslag.

Hvad angår de ændringsforslag, som er stillet uden for betænkningen af VS, deler vi de intentioner, der ligger i samtlige ændringsforslag. Vi vil stemme for en hel del af dem, men der er nogle, hvis udformning vi ikke synes er særlig hensigtsmæssig, selv om meningen er god nok, og som vi derfor vil undlade at stemme til. Det drejer sig om ændringsforslag nr. 4, hvor vi kan være enige i, at det kan være rimeligt under alle omstændigheder at kræve, at boligen har en sådan størrelse, at der er et værelse mere end antallet af husstandsmedlemmer, men undertiden kan det gøre det vanskeligt at finde genhusningsmulighed i kvarteret, og derfor vil vi undlade at stemme til dette forslag.

Vi vil også undlade at stemme til ændringsforslag nr. 5, som fjerner kommunens pligt til at stille halvdelen af sine lejligheder til rådighed for genhusning. Vi synes, det er rimeligt, at den skal stille nogle til rådighed, og derfor kan vi ikke stemme for det, men på den anden side kunne det måske godt være mindre end halvdelen.

Ændringsforslag nr. 9 og 15 uden for betænkningen rører ved et alvorligt problem. Det er spørgsmålet om, at der er en del kommuner, specielt Københavns kommune, som får meget store udgifter i forbindelse med byfornyelsen, og derfor foreslår VS, at staten skal refundere 100 pct. Vi er enige i, at det er

et alvorligt problem, men vi synes ikke, det er den rigtige måde at løse det på simpelt hen at give 100 pct. refusion, og derfor vil vi undlade at stemme. Vi erkender altså fuldstændigt problemet og håber, at det vil blive taget op senere.

Så er der ændringsforslag nr. 11 uden for betænkningen, som siger, at der kun kan ydes rente- og afdragsbidrag til udlejningsejendomme, hvis det private ejerforhold ophæves ved ekspropriation. Det kan vi have megen sympati for. Vi finder dog ikke, at det er en hensigtsmæssig bestemmelse at indføre i byfornylsesloven, og derfor vil vi også undlade at stemme til dette forslag. Men det betyder altså ikke, at vi egentlig ikke synes, at disse private udlejningsejendomme burde omdannes til almennyttige andelsboligforeninger; det er vi fuldstændig enige i at de burde.

Thorndahl (FP):

Boligministeren har igen været meget produktiv og stillet en lang række ændringsforslag, som også efter vores opfattelse for langt de flestes vedkommende er forbedringer af lovforslaget, og som vi derfor, hvis de skulle komme til afstemning, ville kunne stemme for.

Socialistisk folkeparti har også stillet en række ændringsforslag, som vi bortset fra det første ikke vil kunne støtte.

Venstre og de konservative har stillet en anden række ændringsforslag, som er baseret på et ønske om at skabe – som man udtrykker det i betænkningen – reel valgfrihed mellem indeksfinansiering og traditionel finansiering. Vi kan dele ønsket om at sikre en reel ligestilling, men vi kan ikke medvirke til metoden, nemlig at de offentlige udgifter som foreslået af venstre og de konservative skal udvides som følge af ønsket om at gennemføre en sådan reel valgfrihed. Derfor vil vi stemme imod disse ændringsforslag.

Ud fra samme reelle hensyn kan vi også kun støtte et enkelt af de af VS stillede ændringsforslag, nemlig ændringsforslag nr. 10 uden for betænkningen, som også har den smukke egenskab, at det går ud på en begrænsning af de offentlige udgifter. Det synes vi er en udmærket ting.

Stubkjær Pedersen (CD):

[Stubbjær Pedersen]

Jeg skal også meget kort i denne omgang lige omtale nogle af de ændringsforslag, der er stillet. Vi kan stemme for samtlige de af boligministeren stillede ændringsforslag, og vi kan stemme for de af V og K stillede ændringsforslag, som jo åbner mulighed for at vælge mellem indeks- og den traditionelle belåning.

Endvidere kan vi stemme for ændringsforslag nr. 1, som SF har stillet, fordi vi mener, det er utrolig vigtigt, at samarbejdet mellem kommunerne og beboerne bliver så godt som overhovedet muligt, og det mener vi SFs forslag hjælper til med.

Hvis byfornyelsesloven skal blive en succes, er det vigtigt, at det kommer til at stå lysende klart for beboerne, at det er et attraktivt tilbud til dem og ikke noget, folkettinget ønsker at trække ned over hovedet på dem.

Vedrørende det ændringsforslag, som omhandler indstykningsproblemet, og som hr. Kalnæs havde så meget imod, synes jeg også, at problemet her er løst på en tilfredsstillende måde, og netop den måde, som dette problem er løst på, synes jeg viser den fleksibilitet, som er blevet udvist fra samtlige partiers side i denne lov, og som jo er nødvendig for, at et folketing som vores kan fungere.

Dræbye (RV):

Det radikale venstre er et af de tre partier, der har indstillet lovforslaget til vedtagelse alene med de af boligministeren stillede ændringsforslag, og det princip vil vi fastholde med den undtagelse, som efterhånden er blevet åbenbar her fra talerstolen, at vi også vil støtte ændringsforslag nr. 1 fra SF. Det er en ændring af formålsparagraffen, som ajourfører den i forhold til en række ændringer, som er sket, siden denne formålsparagraf blev skrevet.

Når vi har indtaget det standpunkt at indstille loven til vedtagelse alene med de af boligministeren stillede ændringsforslag, skyldes det ikke, at vi ikke har sympati for en række ændringsforslag stillet af mindretallet i betænkningen, for det har vi, og havde vi alene skullet vedtage en byfornyelseslov, var adskillige af disse ændringsforslag også kommet med. Men situationen er den, at der med boligministerens ændringsforslag er opnået en helhed og en balance i byfornyelses-

lovforslaget, som vi synes det er rimeligt at tage et medansvar for at fastholde, og det kan altså godt i enkelte tilfælde få den konsekvens, at vi mener, det er rigtigt med den sammensætning, som folketinget i dag har, at stemme imod enkelte forslag – som vi under andre omstændigheder ville stemme for – fordi helheden er blevet så tilfredsstillende og så fornuftig. Det er jo sådan, at et sådant frivilligt ansvar for et forlig er man nødt til at påtage sig for at få tingene til at glide, og vi kunne godt ønske os, at andre var lidt mere flittige med hensyn til at påtage sig et sådant ansvar.

Anne Grete Holmsgård (VS):

VS kan støtte de fleste af de af SF stillede ændringsforslag, der på en lang række områder supplerer de ændringsforslag, som VS har stillet.

Jeg vil dog godt sige, at selv om ændringsforslag nr. 14 åbner yderligere adgang til, at kommunen kan overtage ejendomme, der skal undergå boligforbedring, og der her er tale om et fremskridt, mener vi, at vores eget ændringsforslag nr. 11, der siger, at forudsætningen for den offentlige støtte er en ekspropriation, er langt bedre, fordi vi mener, det er vigtigt, at man på forhånd udelukker kapitaliseringen af de endog meget store offentlige midler, der skydes ind i byfornyelsen.

Vi kan desuden støtte ændringsforslag nr. 16 og de tilhørende, bl.a. nr. 23 og nr. 25, der fjerner adgangen til at søge at omdanne de byfornyeede ejendomme, der har været overtaget af kommunen, til private andelsboliger. Vi mener, det er et problem, at man gennem oprettelse af flere og flere private andelsboligforeninger indskrænker mulighederne for almindelige udlejningsejendomme, specielt for almennyttige boliger i området, og støtter altså SF i, at de skal søges omdannet til almennyttige boliger.

Vi kan også støtte de fleste af de af ministeren stillede ændringsforslag; dog må vi helt klart og skarpt tage afstand fra ændringsforslag nr. 60, der fjerner indstykningsreglen, den regel, der siger, at forudsætningen for offentlig støtte til udstykkede, men endnu ikke solgte ejerlejligheder er, at de omdannes til almindelige lejelejligheder igen.

[Anne Grete Holmsgård]

Vi er også noget betænkelige ved de ændringsforslag, der præciserer en indskrænket ankeadgang på en række områder. Vi ved godt, at det allerede stod i loven, men det er nu blevet præciseret og sat ind i de enkelte paragraffer. Vi mener, at ankeadgangen må være større for lejerne, og at den oprindelige paragraf i det hele taget er uheldig.

Vi kan desuden ikke støtte ændringsforslag nr. 55, som vi vil undlade at stemme til. Det er det forslag, der drejer sig om andelsboliger, der sælges, og hvor det oprindelig var meningen, at rentebidraget skulle bortfalde. Vi kan godt se, at det er et problem, at bortfald af rentebidrag også får huslejeverkninger for de andelshavere, der ikke har solgt deres andelsejlighed, men vi mener, at problemet burde have været løst på en anden måde, så man havde forhindret kapitalisering.

Endelig vil jeg sige, at vi ikke kan støtte nogen af de af de borgerlige partier stillede ændringsforslag.

Arne Bjerregaard (KrF):

Lad mig først sige, at jeg har ikke haft den fornødne tid til at være med i arbejdet i udvalget, som jeg kunne ønske, så jeg har måttet studere det lidt udefra, men da jeg kender ministerens almindelige respekt for indgåede aftaler og ønsket om at forbedre disse aftaler, havde jeg den bedste tiltro til, at ministeren ville sørge for, at det blev en lov, som var i overensstemmelse med de intentioner, som i sin tid lå bag det oprindelige byfornyesforslag. Og med den almindelige påvirkning fra såvel højre som venstre måtte vi også have tiltro til, at man ville nå frem til et forslag, som ville være i overensstemmelse med vores synspunkter.

På den baggrund må vi sige, at vi synes, lovforslaget nu med de af boligministeren stillede ændringsforslag netop ser sådan ud, som vi ønskede byfornyesloven skulle se ud; derfor vil vi stemme for samtlige ændringsforslag i tillægsbetænkningen fra boligministeren, og vi vil stemme imod samtlige ændringsforslag udenfor bortset fra ændringsforslag nr. 1.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 i tillægsbetænkningen

vedtoges enstemmigt med 157 stemmer.

Ændringsforslag nr. 2 i tillægsbetænkningen

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)

forkastedes, idet 24 stemte for, 134 imod.

Ændringsforslag nr. 2 og 3 uden for tillægsbetænkningen betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1 uden for tillægsbetænkningen.

Ændringsforslag nr. 3-8 i tillægsbetænkningen

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9 i tillægsbetænkningen

forkastedes, idet 24 stemte for, 134 imod.

Ændringsforslag nr. 10-13 i tillægsbetænkningen

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 i tillægsbetænkningen

forkastedes, idet 24 stemte for, 134 imod.

Ændringsforslag nr. 15 i tillægsbetænkningen

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 16 i tillægsbetænkningen

forkastedes, idet 24 stemte for, 134 imod.

Ændringsforslag nr. 17 i tillægsbetænkningen

vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 19-21 i tillægsbetænkningen

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 18 og 22 i tillægsbetænkningen
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 23, 25, 27, 28 og 30 i tillægsbetænkningen
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 24, 26, 29 og 31-33 i tillægsbetænkningen
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 54 i tillægsbetænkningen
forkastedes, idet 54 stemte for, 102 imod.

Ændringsforslag nr. 58 i tillægsbetænkningen
forkastedes, idet 54 stemte for, 102 imod.

Ændringsforslag nr. 59 i tillægsbetænkningen
forkastedes, idet 54 stemte for, 106 imod.

Ændringsforslag nr. 34, 52, 53, 56, 62 og 65 i tillægsbetænkningen
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 35-41 i tillægsbetænkningen
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes, idet 5 stemte for, 136 imod; 19 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 42 og 43 i tillægsbetænkningen
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes, idet 4 stemte for, 136 imod; 19 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)

forkastedes, idet 23 stemte for, 136 imod.

Ændringsforslag nr. 7 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes, idet 24 stemte for, 136 imod.

Ændringsforslag nr. 8 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 44-51 i tillægsbetænkningen
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes, idet 5 stemte for, 136 imod; 19 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 10 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 55 i tillægsbetænkningen
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes, idet 5 stemte for, 136 imod; 19 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 12 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes, idet 24 stemte for, 136 imod.

Ændringsforslag nr. 57 i tillægsbetænkningen
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 13 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS)
forkastedes, idet 24 stemte for, 136 imod.

Ændringsforslag nr. 14 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS) forkastedes uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 61 i tillægsbetænkningen forkastedes, idet 24 stemte for, 136 imod.

Ændringsforslag nr. 60 i tillægsbetænkningen vedtoges med 136 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 63 i tillægsbetænkningen vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15 uden for tillægsbetænkningen af Anne Grete Holmsgård (VS) og Tinning (VS) forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 64 og 66-69 i tillægsbetænkningen vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Svend Andersen (S):

Jeg sagde ved førstebehandlingen af dette lovforslag, at vi ønskede at få vedtaget en lov, der umiddelbart efter vedtagelsen kunne stadfæstes. Med den meget grundige behandling, der har været af lovforslaget, og med de ændringer, hvorved en lang række af de fremsatte synspunkter er imødekommet, må vi nu være i den situation, at et stort flertal i denne sal kan stemme for loven og derved være med til at vedtage den mest vidtgående og mest fremsynede lovgivning på boligområdet, en lovgivning, der sikrer, at vi i al fremtid vil kunne få velfungerende og velvedligeholdte boligområder og boliger.

Byfornyelse og boligforbedring er nemlig ikke en engangsforeteelse. Vi har ved hjælp af den gældende saneringslov kunnet lave megen god boligforbedring, men sanering i dette ords egentlige forstand er blot et tegn på, at noget er gået galt, at der er noget, der skal rives ned, og at der skal begyndes for-

fra. Med den løbende proces, som byfornyelse er, får vi boliger og boligområder, der fortsat bliver vedligeholdt og forbedret, og vi skal ikke mere på grund af manglende pasning af vore boliger komme i den situation, at totalsanering er nødvendig. Med de finansieringsregler, der er i loven, vil også erhvervslokaler kunne få andel i boligforbedringerne og i byfornyelsen til gavn for de områder, hvori de er placeret. De kan blive i et område og dermed betjene det og aftage den arbejdskraft, der findes inden for området.

Endelig er det værd at bemærke, at der ved ydelse af afdragsbidrag til finansiering af byfornyelsestabet i stedet for en kontant grundkapital for de samme offentlige midler vil kunne ydes flere gange mere boligforbedring og byfornyelse. Det er vores absolutte opfattelse, at med denne ændring af finansieringsmulighederne er det ikke meningen at det offentlige tilskud skal gøres mindre; det er derimod meningen, at der skal laves mere byfornyelse.

Vi kan anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Agnete Laustsen (KF):

Selv om vi nu lovteknisk står over for at skulle sætte punktum for et af de mest ambitiøse lovforslag, som er blevet fremsat på det boligpolitiske område i mange år, fremgår det tydeligt af den betænkning, som ledsager det, at punktummet måske snarere burde være et semikolon. Det lange og meget grundige udvalgsarbejde, som jeg i øvrigt finder det rimeligt at takke såvel formanden som ministeren og ikke mindst de mange embedsmænd, som i ugevis har fået ødelagt deres nattesøvn, for, har nemlig tydeligt vist, at der stadig er adskillige løse ender i dette store lovkompleks.

Løfter fra boligministeren om nærmere at ville undersøge, nærmere at ville overveje o.lign. indgår derfor i vurderingen af lovforslaget, som det nu fremtræder, og det er også på denne baggrund, vi fra konservativ side indstiller det til vedtagelse, selv efter at vi med beklagelse har måttet se vores ændringsforslag nedstemt.

Man kan vel ellers med rette spørge, hvorfor vi i en finanspolitisk situation, hvor nøgleordet er – eller jeg burde måske snarere sige burde være – besparelser, vedtager en

[Agnete Laustsen]

lov, der over en 20-årig periode forventes at ville indebære offentlige udgifter på mindst 20–25 mia kr. Vi har en saneringslov, som der sågar er nogle der kalder verdens bedste, og det kunne den måske også være, hvis den blev brugt rimeligt. Vi kunne utvivlsomt leve ganske udmærket videre med det lovgrundlag, denne lov giver for byfornyelse, ikke mindst hvis man i stedet for at stable en stor, ambitiøs byfornyelseslov på benene havde brugt kræfterne på at udforme en lejelov, der opmuntrede til privat vedligeholdelse og gav private husejere mulighed for et rimeligt afkast af deres investerede midler. Havde man i sådanne overvejelser så også medtaget vores forslag om at give skattefradrag for momsberigtigede vedligeholdelsesudgifter – hvad der i parentes bemærket efter Håndværksrådets beregninger kunne sætte ca. 15.000 mennesker i arbejde uden yderligere bureaukratiske procedurer – tror vi fra konservativ side, at vi ville have kunnet klare byfornyelsen både bedre, billigere og ikke mindst hurtigere. Desværre har boligministeren nok været for ensidig i sin bedømmelse af, hvad private kan og bør gøre på boligmarkedet, og har dermed forringet de muligheder, som lå i et samarbejde mellem det offentlige og det private og mellem ejere og lejere. Det beklager vi, også fordi vi tror, at de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af loven dermed forringes.

Det store offentlige apparat, som bygges op omkring byfornyelsen, vil nemlig efter vores mening udsætte virkningerne af jobskabelsen, og jeg tror derfor, vi får ret, når vi forudser, at det eneste, som i alle tilfælde på kortere sigt vil få nogen beskæftigelsesmæssig betydning, er forbedringer af utidssvarende boliger, som omtales i lovens kapitel 3, og netop på dette område kunne private med fordel have gjort en indsats.

Vi har ved tidligere behandlinger af denne lov – ja, helt tilbage til dens første fremsættelse i 1980 – påpeget, at der var tale om et meget ambitiøst projekt, utvivlsomt også for ambitiøst, hvis det skulle følges op efter bogstaven. Derfor gør vi sammen med venstre i vort betænkningssbidrag også udtrykkeligt opmærksom på, at vi ved vor positive holdning til forslaget alene har taget stilling til den lovgivningsmæssige ramme om byfornyelsen og ikke til dens omfang, som må styres over de årlige finanslovbevillinger. Det bør i

denne forbindelse heller ikke overses, at et meget vigtigt element i relation til byfornyelsesloven endnu ikke er blevet løst, nemlig byrdefordelingen mellem staten og kommunerne.

Byfornyelse er i første række et storbyproblem og medfører derfor krav om ændring i de kommunale tilskuds- og udligningsordninger, hvis større projekter skal kunne iværksættes. Problemet er ikke blevet dybere behandlet i denne omgang i boligudvalget – ud over, at vi har fået forelagt en betænkning, som et ekspertudvalg har udarbejdet – men der bør ikke herske tvivl om, at en hurtig løsning på dette problem er påtrængende nødvendig.

Når vi trods disse generelle indvendinger og de indvendinger, som jeg før kom med, især i relation til finansieringsordningerne, alligevel vil stemme for lovforslagets vedtagelse, skyldes det, at vi vedkender os ansvaret for, at vore boliger vedligeholdes, forbedres og fornys. Årtiers mangel på mod og politisk vilje, især hos skiftende socialdemokratiske boligministre, har akkumuleret et behov for byfornyelse, som vi kunne have undgået, hvis man i tide havde givet husejerne mulighed for at sætte tilstrækkelige midler af til vedligeholdelse.

I håb om, at der vil blive rettet op på disse forhold i forbindelse med den hårdt tiltrængte totalrevision af lejeloven, således at vi kan undgå fremtidige forsyndelser, vil vi stemme for lovforslaget.

Fogh Rasmussen (V):

Vi står nu ved den foreløbige afslutning på et langt og til tider dramatisk begivenhedsforløb omkring byfornyelsesloven.

Da venstres medlemmer af folketinget den 2. juni 1980 i henhold til grundlovens § 73, stk. 2, sammen med en række andre medlemmer af folketinget underskrev en begæring om, at den da vedtagne byfornyelseslov først skulle indstilles til stadfæstelse efter nyvalg, blev vi kraftigt kritiseret for at træne en vigtig sag, der kunne gavne beskæftigelsen i byggebranchen. I dag kan vi gøre status, og vi kan konstatere, at det var en rigtig beslutning, vi traf for to år siden. Dels erkender vistnok de fleste i dag, at den gamle byfornyelseslov ikke ville have givet nævneværdigt mere beskæftigelse i de to forløbne år, dels –

[Fogh Rasmussen]

og navnlig – har de to års tænkepause øjensynlig overbevist flertallet i folketinget om, at vor kritik af loven dengang var rigtig på væsentlige punkter.

Folketinget behandler i dag et forslag til byfornyleslov, som har et fuldstændig anderledes ansigt end loven af 1980, et, jeg vil godt sige mere menneskeligt ansigt. Der er i realiteten tale om en helt ny byfornyleslov, og jeg kan meddele, at venstre vil stemme for forslaget her ved tredje behandling.

Der er fire hovedårsager til, at vi nu kan støtte byfornylesloven.

For det første er beboernes indflydelse på byfornylesplanernes indhold blevet styrket, dels ved bedre regler om indsigelsesmuligheder under en udvidet offentlighedsfase, dels ved, at der generelt bliver færre nedrivninger. Der bliver mere bevarende modernisering til gavn for beboerne, og kvalitetskravene, der skal være opfyldt i henhold til byfornylesloven, bliver blødt op, så beboerne bedre selv kan bestemme, hvordan deres lejligheder skal se ud og deres omgivelser være, ligesom der bliver bedre regler for beboernes genhusning.

For det andet er ejerboligerne nu blevet stillet væsentligt bedre, bl.a. derved, at der gives principielt samme støtte til indehavere af ejerboliger som til lejere.

For det tredje bliver småerhverv i byfornylesområderne stillet bedre, bl.a. ved, at de økonomisk får større mulighed for at blive boende i byfornylesområderne efter modernisering. Der bliver bedre genhusningsregler, og der bliver bedre flyttegodtgørelse, hvilket alt sammen skulle betyde, at vi også efter byfornyles og boligmodernisering får nogle levende bykvarterer, hvor der er plads til småerhverv.

Endelig for det fjerde er en stribe af de ekspropriationsbestemmelser, der var indeholdt i den oprindelige byfornyleslov, blevet væsentligt indskrænket; der er trukket en række gifttænder ud af byfornylesloven på dette område.

På den baggrund er venstre i dag i stand til at stemme for den således ændrede byfornyleslov.

Jeg vil gerne understrege, at med denne positive indstilling til byfornylesloven har vi alene taget stilling til den lovgivningsmæssige ramme, der skal være omkring byfornyles og boligmoderniseringen. Vi har ikke

taget stilling til, hvilken økonomisk ramme, hvilket aktivitetsomfang der skal være inden for rammerne af byfornylesloven. Det styres over bevillingerne her fra folketinget fra år til år.

Sammenfattende kan man sige, at byfornyleslovsforslaget, som det nu foreligger, ikke indeholder større krav til kommunernes og statens pengepung end den nuværende saneringslov. Derimod indeholder byfornylesloven større krav til de offentlige myndigheders omtanke, før man sætter byfornyles og boligmodernisering i gang, idet man nu i højere grad end i dag skal være forpligtet til at tage hensyn til de ejere og lejere, de beboere, der er i byfornylesområderne.

Jeg vil gerne understrege, at for venstre er det væsentligt, at vi altså ikke blot med byfornylesloven går i gang med at løse et opsamlet byfornyles- og boligmoderniseringsbehov; det er lige så væsentligt, at vi undgår opsamling af et nyt behov i fremtiden, og derfor vil vi stadig væk gøre en indsats og fremsætte forslag her i folketinget, der tager sigte på at gøre det nemmere for indehavere af ældre, utidssvarende ejerboliger og nemmere og mere attraktivt for lejerne i ældre, utidssvarende udlejningsboliger at sørge for, at der sker en løbende og god vedligeholdelse af den ældre boligmasse.

Gennem mange år har saneringsloven været ramme om en saneringsaktivitet, som især i de senere år har ekspanderet kraftigt. Jeg vil da godt sige ved denne lejlighed, at saneringsloven har tjent sit formål i den tid, den har fungeret i, men jeg tror, vi må erkende, at den ikke passer til løsning af de byfornyles- og boligmoderniseringsopgaver, vi står over for. Det er mit håb, at vi med den nye byfornyleslov har tilvejebragt et redskab, som vil give beboerne i de ældre og utidssvarende by- og boligområder et positivt forhold til byfornyles og boligmodernisering, men det kræver også, at ministeren og embedsmændene under administrationen af loven hele tiden holder sig for øje, at loven først og fremmest er til for menneskenes skyld.

Vi er tilfredse med, at det er lykkedes at samle et bredt flertal bag byfornylesloven. Det giver et godt grundlag for byfornyles- og boligmoderniseringsaktiviteten til gavn først og fremmest for beboerne i de ældre og utidssvarende bolig- og byområder, men også

[Fogh Rasmussen]

for den byggebranche, som er så hårdt trængt.

Boligministeren (Erling Olsen):

Jeg vil blot sige tak til medlemmerne af folketingets boligudvalg, ikke mindst til formanden, og tak til medarbejderne i boligministeriet, der har gjort det muligt at komme igennem med denne lovgivning.

Det er rigtigt, som det blev nævnt, at der ikke er sat et punktum, men et semikolon, for det er en meget omfattende lovgivning, hvor vi på en række områder bevæger os ind på ukendt terræn; derfor må vi se, hvordan det går, og så må vi korrigere de fejl, der måtte vise sig, efterhånden som vi bliver opmærksomme på dem. Og så har vi jo i øvrigt udskudt forskellige problemer til løsning til efteråret, bl.a. i forbindelse med lejelovgivningen. Det er noget, som man både fra SFs side har været opmærksom på, og som man har nævnt fra konservativ side.

Så vil jeg også sige, at meningen som nævnt af venstres ordfører var at give byfornyelsesloven et mere menneskeligt ansigt; det mener jeg er lykkedes, og det vil jeg gerne sige tak for.

Stubkjær Pedersen (CD):

Ja, vi var nogle stykker, der vist ikke nåede at komme op i første runde, men jeg synes alligevel, der skal komme en kommentar.

For jeg kan godt forstå, at boligministeren i dag ser lykkelig og veltillfreds ud. Han vil nemlig nu konstatere, at hele det store lovkompleks, der hedder byfornyelsesloven, og som vel nok kan siges med rette at være et flagskib, om lidt bliver vedtaget, og det bliver ikke bare vedtaget, men det bliver vedtaget af samtlige de partier i folketinget, der normalt viser, at de er parate til at lægge ryg til et ansvar.

Jeg kan roligt sige, at centrum-demokraterne er lige så tilfredse. Vi var sidst med til at vedtage lovforslaget om byfornyelsen, og vi havde besluttet, at såfremt det blev nødvendigt, var vi også rede til nu at bekræfte denne vedtagelse. Men der kom så mange positive udtalelser, ikke mindst fra venstres boligpolitiske ordfører, hr. Fogh Rasmussen – og det skal han have tak for – at CD så det som sin opgave at få loven ændret, så der nu kunne skabes et stort flertal, ikke kun for

flertallets skyld, men også fordi alle jo erkendte, at det ville være gavnligt at få ændret på loven. Det er da også rigtigt, som det er blevet sagt, at den byfornyelseslov, som vi står med i dag, er en helt anden end den tidligere, det er en langt bedre og en langt mere brugbar lov, og det kan alle kun være tilfredse med.

Kalnæs (SF):

Jeg skal blot sige, at selv om vi anser fjernelsen af indstykningsreglen for en væsentlig forringelse af byfornyelsesloven, vil vi stemme for loven her ved tredje behandling.

Thorndahl (FP):

Jeg vil starte med at sige tak til boligministeren for en betydelig smidighed og for et godt samarbejde i boligudvalget. Det er også vores opfattelse, at byfornyelse og boligforbedring er en nødvendighed, og når vi stemmer imod forslaget, når det om lidt kommer til tredje og endelig behandling, er det på grund af finansieringen af byfornyelsen og boligforbedringen. Vi mener ikke, at landet har råd til, og at de offentlige kasser kan bære, at vi nu over en halv snes år over de offentlige kasser skal investere i størrelsesordenen 20 mia. kr. i byfornyelse og boligforbedring. Vort svar på det med finansieringen er et frit boligmarked og en ændret boliglovgivning.

Dræbye (RV):

Det er bestemt ikke nogen tilfældighed, at byfornyelsen kan sætte mange følelser og megen debat i gang. Der er tale om meget betydelige indgreb i den enkeltes dagligdag med tvungne flytninger, tvungne huslejestigninger og tvungne nedrivninger af ejendomme eller huse, som man kan have boet i i mange år, og der er tale om samfundsøkonomiske omkostninger, som let kan løbe op i 20 eller måske endda flere milliarder kroner. Der er næppe mange andre samfundsmæssige foranstaltninger, som i den grad påvirker den enkeltes hverdag, og derfor synes jeg ikke, at man i sig selv skal undre sig over eller beklage, at disse foranstaltninger giver anledning til debat, endda megen debat, i folketinget.

Det er så rart at kunne konstatere, at vi i dag oplever, at en lang historie går til ende,

[Dræbøje]

og at det bliver en lykkelig ende. Men jeg synes, det kan være rigtigt i dag også at gøre opmærksom på, hvad diskussionen for to år siden, da vi første gang behandlede byfornyelsesloven, ikke drejede sig om.

Den lov, der blev vedtaget i juni måned 1980, var ikke nogen hel lov. Samtidig med vedtagelsen besluttedes det at nedsætte hele fire arbejdsgrupper, der skulle se på problemerne omkring finansiering, omkring virksomhedernes forhold, omkring ejerboligernes forhold og omkring byrdefordelingen mellem stat og kommuner. I hvert fald på de tre af disse fire områder har udvalgsarbejdet direkte påvirket det lovforslag, vi vedtager her i dag.

Da vi ved første behandling havde en drøftelse om, hvorvidt det skulle være en uændret vedtagelse eller en vedtagelse med ændringer, fastslog vi, at vi syntes, vi skulle gøre et forsøg på at få ændringerne igennem her og nu i én omgang, og jeg synes, at vi med tak til boligudvalgsmedlemmer, til boligminister og til embedsmænd kan konstatere, at den side af sagen lykkedes, at det altså var rigtigt at satse på en samlet vedtagelse.

Jeg pegede dengang på nogle af de hovedændringer, som det radikale venstre ønskede gennemført. Det var en ændret finansiering. Den er gennemført med overgangen til indeksfinansiering. Det var, at virksomhederne skulle med i lovgivningen. Der er gennemført en række ændringsforslag både ved anden og her ved tredje behandling, som fastslår, at formålet også er at bevare arbejdspladser i byfornyelsesområderne, og som sikrer virksomhederne bedre økonomiske forhold, ligesom der i betækningsbidrag er gjort yderligere til sikring af virksomhederne. For det tredje, at vi skulle have ejerboligerne med. Ejerboligerne er kommet med. For det fjerde, at beboerindflydelsen skulle øges, bl.a. ved en særlig offentlighedsfase, før man gik i gang med den egentlige planlægning. En sådan offentlighedsfase er gennemført. Og for det femte, at der skulle ske en forbedring af genhusningsbestemmelserne, og det er lovet i forbindelse med betænkningen, at der skal ske en ændring af boligsikringslovgivningen, som giver bedre genhusningsmuligheder.

Jeg synes, vi kan konstatere, at også i forhold til de konkrete ønsker til ændringer af loven, som vi fremsatte ved første behand-

ling, er der tale om en imødekommelse, som boligministeren skal have tak for.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Sidste gang byfornyelsesloven var til behandling herinde, i 1980, var der et stort flertal, der erkendte, at der var en lang række uløste problemer, bl.a. lagde vi vægt på problemerne med mulighederne for en kapitalisering af den offentlige støtte, den dårlige byrdefordeling mellem kommuner og stat, hvis der virkelig skulle være tale om en byfornyelses- og ikke bare en boligfornyelseslov, problemerne med, at de lave indkomstgrupper også skulle have mulighed for at blive boende i de byfornyeede områder, og den utilstrækkelige beboerindflydelse.

Vi erkender, at der er sket forbedringer i spørgsmålet om beboerindflydelse eller rettere mulighederne for beboerindflydelse. Det er først og fremmest sket i form af, at der er kommet en ny offentlighedsperiode, høringsrunde, inden udarbejdelsen af de egentlige byfornyelsesplaner. Der er ligeledes åbnet en lille sprække for økonomisk støtte til beboergrupper.

I betragtning af, hvor store offentlige beløb der ellers skydes i by- og boligforbedringsprojekter, er det dog urimeligt, at der ikke er foretaget en ændring, der giver beboerne ret til økonomisk støtte, så de virkelig har mulighed for at udarbejde alternative forslag. Disse ændringer og en række andre ændringer, der er til det bedre, er kommet igennem på bekostning af en række indrømmelser til de borgerlige partier, der sidste gang blokerede loven. Det drejer sig først og fremmest om støtte til ejerboliger og til erhvervsvirksomheder, hvor den støtte, der nu gives, rækker langt ud over, hvad der ville være rimeligt, hvis det, man ønskede at satse på, var, at der ikke opbyggedes rene boligghettoer. Den støtte, der gives nu, rækker f.eks. også til erhvervsvirksomheder, som helt flytter væk fra disse områder, og som slet ikke indgår i de områder, der bliver byfornyet. Og det drejer sig endelig om den indrømmelse, der er kommet med, at indstykningssreglen nu er fjernet igen, og hermed må jeg sige, at de borgerlige partier kan notere sig en væsentlig sejr.

Derimod er der ikke ændret afgørende ved spørgsmålet om mulighederne for kapitalise-

[Anne Grete Holmsgård]

ring. Det finder vi meget trist, både fordi der vil blive tale om en meget stor offentlig støtte, hvis loven skal fungere i praksis, og fordi der i modsætning til, hvad der er gældende i saneringsloven, nu er åbnet op for, at man kan give offentlig støtte til finansiering af deciderede vedligeholdelsesarbejder, altså manglende vedligeholdelse.

Vi mener, at en forudsætning for, at man kunne få en virkelig god byfornyelseslov, der ikke bare var en boligfornyelseslov, bl.a. var, at der blev foretaget en afprivatisering af de private udlejningsejendomme, ikke alene for at forhindre kapitalisering, men også for at give lejerne en reel indflydelse på udarbejdelsen af byfornyelsesprojekterne. Jeg erkender ganske vist, at der er en vetoret i loven, men problemet er, at det, beboerne bliver stillet over for, er, at de kan sige ja eller nej til et projekt, som ejeren har udarbejdet, til trods for at det er beboerne, der bor der og ikke ejeren, og til trods for at ejeren har nogle klare økonomiske interesser i foretagendet, mens lejerne har nogle interesser, der går på, at de gerne vil have en ordentlig bolig, en tidssvarende bolig at bo i til en rimelig husleje. Det rører også ved spørgsmålet om de økonomisk dårligt stillede gruppers stilling, efter at en byfornyelse er gennemført.

Der er sket det, at der nu er blevet indført indekslån til byfornyelsesarbejder, og det er fuldstændig korrekt, at i det første og det andet år giver det en lavere husleje, altså en lavere starthusleje. Hvis man så går bare et par år længere frem, viser det sig, at huslejen bliver højere, end den var blevet, hvis der havde været en rentesikringsordning som den, der eksisterer i den nugældende saneringslov. Der er oven i købet tale om ret kraftige lejeforhøjelser, idet der allerede efter 5-6 år er en lejeforskel på et par tusinde kroner, afhængigt af hvor store forbedringer og vedligeholdelsesarbejder der egentlig foretages på ejendommene.

Jeg vil ikke sige, at jeg er tilfreds med, men jeg er dog immervæk glad for, at ministeren i sit betænkningsskrift skriver, at det ikke er intentionen, at lejen efter byfornyelsen skal komme op på et niveau, der ligger over 250-275 kr. pr. m², men jeg mener dog, det burde have været med i loven, og desuden er det jo stadig væk sådan, at hvis man udfører forbedringer, der er under dette niveau, så kommer der huslejestigninger, der er

større end dem, lejerne ville have fået efter det nuværende rentesikringsprincip i saneringsloven. Det er naturligvis os også et lille bitte plaster på såret, at der vil blive fremsat forslag om ændringer af genhusningsboligsikringen. Jeg mener stadig væk, det er utilstrækkeligt, hvis man virkelig skal have en byfornyelse, der gælder for de beboere, der bor i kvartererne nu, også dem, der er økonomisk svagt stillet.

Endelig vil jeg pege på problemet omkring byrdefordelingen mellem kommuner og stat, og det mener jeg hænger nøje sammen med, om dette i praksis vil blive en boligforbedrings- eller en byfornyelseslov. Der er ikke rørt ved det problem, at kommunerne vil være meget tilbageholdende med at gå ind i en egentlig byfornyelse, en egentlig områdeforbedring med trafiksanering, med planlægning af institutioner osv., fordi de vil forsøge at holde deres udgifter nede, og det, de vil gøre, er at sige: vi giver nogle penge til den egentlige boligforbedring, men det andet må vi skyde ud til en uvis fremtid. Der burde simpelt hen været åbnet op for, at staten finansierer disse områdeforbedringer, fordi det er den eneste måde, hvorpå man overhovedet kan få nogle egentlige områdeforbedringer igennem, og jeg mener, det er meget trist, at der ikke er blevet gjort noget ved dette problem, fordi jeg mener, at det betyder, at det mere vil blive en boligforbedringslov.

Derfor vil VS, til trods for at vi erkender, at der er kommet nogle forbedringer igennem i forhold til den oprindelige lov, undlade at stemme til loven, fordi vi mener, der ligger for mange meget store og væsentlige uløste problemer, der burde have været gjort noget ved i forbindelse med ændringen af byfornyelsesloven.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 143 stemmer mod 12; 5 stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om lands- og regionplanlægning og lov om kommuneplanlægning. (Byfornyelse).

(Lovforslag nr. L 61. Fremsat 20/1 82. Første behandling 26/1 82. Betænkning 13/5 82. Anden behandling 18/5 82. Tillægsbetænkning 27/5 82).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 160 stemmer.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en dynamisk landbrugspolitik.

[Af Niels Anker Kofoed (V), Grove (KF), Arne Melchior (CD) og Arne Bjerregaard (KrF) m.fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 18. Fremsat 2/2 82. Første behandling 10/3 82. Betænkning 28/5 82).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Tang Sørensen (FP):

Der er til nr. B 18, der er fremsat af de 4 partier, stillet 4 ændringsforslag. Fremskridtpartiet har i sit betænkningssbidrag givet udtryk for, at vi finder, at beslutningsforslaget går i den retning, som fremskridtpartiet ønsker at landbrugspolitikken skal føres i. Vi har ikke ønsket, at der på nuværende tidspunkt under behandlingen skulle lægges op til ændringer af beslutningsforslaget, som det var fremlagt ved første behandling.

Der er nu fra de 4 partiers side stillet 4 ændringsforslag, og jeg skal meddele, at fremskridtpartiet ikke kan stemme for ændringsforslag nr. 1, nr. 2 og nr. 4, hvorimod vi kan stemme for ændringsforslag nr. 3. Det skal ses i lyset af, at vi ønsker, at dette beslutningsforslag, der er fremsat af de fire partier, skal vedtages i den form, det er fremsat i, og så må man efter vedtagelsen, som jeg håber finder sted her i dag sammen med et senere beslutningsforslag, udarbejde de lovforslag, der skal følge beslutningsforslaget.

Øllgaard (V):

Vi vil naturligvis anbefale, at man stemmer for ændringsforslagene, men vil annoncere, at vi har en række betragtninger vedrørende hele forslaget, vi gerne vil gøre, når vi går over til behandlingen af selve forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-4 vedtoges uden afstemning.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling